

Bruksela, dnia 14.7.2016 r.
C(2016) 4180 final

ROZPORZĄDZENIE DELEGOWANE KOMISJI (UE) .../...

z dnia 14.7.2016 r.

**uzupełniająca dyrektywę (UE) 2015/849 przez wskazanie państw trzecich wysokiego
ryzyka mających strategiczne braki**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

UZASADNIENIE

KONTEKST AKTU DELEGOWANEGO

A. UPRAWNIENIE DO PRZYJĘCIA AKTU I KONTEKST

W dniu 20 maja 2015 r. przyjęto nowe ramy prawne dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu („AML/CFT”). Nowe przepisy obejmują:

- a) dyrektywę (UE) 2015/849¹ w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu („czwarta dyrektywa w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy”),
- b) rozporządzenie (UE) 2015/847² w sprawie informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych („rozporządzenie w sprawie informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych”).

Nowe przepisy stanowią nowoczesne i spójne ramy prawne w tej dziedzinie; są też zgodne z obowiązującymi międzynarodowymi standardami i rekomendacjami, głównie tymi, które wydała Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF)³.

Jednym z głównych elementów ram prawnych UE jest podejście oparte na analizie ryzyka. Sytuacje, w których ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu jest wysokie, mogą uzasadniać stosowanie zaostrzonych środków, natomiast sytuacje, w których to ryzyko jest mniejsze, mogą uzasadniać złagodzenie kontroli.

Ryzyko dotyczące poszczególnych państw czy też związane z ich położeniem geograficznym jest jednym z czynników, które należy uwzględnić przy stosowaniu wspomnianego podejścia, które pozwala zidentyfikować państwa trzecie wysokiego ryzyka. Czynnik ten jest uwzględniany w ocenie ryzyka przeprowadzanej na szczeblu krajowym i sektorowym. Na szczeblu unijnym, zgodnie z art. 9 ust. 1. czwartej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy, w celu ochrony właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego należy zidentyfikować jurysdykcje państw trzecich mające strategiczne braki w swoich systemach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, które to braki stwarzają znaczące zagrożenia dla systemu finansowego Unii („państwa trzecie wysokiego ryzyka”). Art. 9 ust. 2 przywołanej dyrektywy uprawnia Komisję do przyjmowania aktów delegowanych w celu zidentyfikowania państw trzecich wysokiego ryzyka przy uwzględnieniu strategicznych braków i ze wskazaniem kryteriów stanowiących podstawę jej oceny. W oparciu o tę identyfikację podmioty zobowiązane – zgodnie z art. 18 ust. 1 tej dyrektywy – muszą stosować wzmocnione środki należytej staranności wobec klienta, jeśli nawiązują stosunki gospodarcze lub dokonują transakcji z udziałem osób fizycznych lub podmiotów prawnych mających siedzibę w wymienionych państwach.

W dniu 2 lutego 2016 r. Komisja ogłosiła szereg środków mających na celu odcięcie terrorystów od źródeł dochodów oraz ich identyfikację przez śledzenie działalności

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 73).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/847 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1781/2006 (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 1).

³ Międzynarodowe standardy w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz proliferacji, rekomendacje FATF, luty 2012 r. (zaktualizowana wersja z października 2015 r.).

finansowej. Jednym z najpilniejszych priorytetów [planu działania](#) jest przyjęcie aktu delegowanego mającego na celu identyfikację państw trzecich wysokiego ryzyka, o których mowa w art. 9 czwartej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy,

Jednoznaczna identyfikacja państw trzecich wysokiego ryzyka stanowi niezbędny krok dla określenia dokładnych ram prawnych dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej i transakcji z osobami lub przedsiębiorstwami mającymi prawną siedzibę w takich państwach. Stanowi tym samym odpowiedź na rosnącą potrzebę przyjęcia globalnego podejścia do przeciwdziałania ryzyku prania pieniędzy i finansowania terroryzmu w przypadku jurysdykcji wysokiego ryzyka. Zapewni ponadto większą pewność prawa podmiotom gospodarczym oraz ogółowi zainteresowanych podmiotów, a także lepsze mechanizmy ochrony całego rynku wewnętrznego. Publikacja wykazu takich państw zapewni równe warunki działania podmiotów zobowiązanych w całej UE oraz pozwoli zachować odpowiednie warunki konkurencji pomiędzy nimi, uniemożliwi bowiem sytuację, w której niektóre przedsiębiorstwa, aby przyciągnąć klientów, nie stosują wzmocnionych środków należytej staranności. Publikacja takiego wykazu stanowi zatem podstawowy element unijnych ram prawnych opracowanych po to, aby sprostać wyzwaniu polegającym na zagwarantowaniu, by unijne przepisy – oraz ich wdrażanie – nadążały za zmieniającymi się trendami, rozwojem technologii oraz coraz bardziej złożonymi powiązaniem handlowymi i biznesowymi. Podsumowując, należy powiedzieć, że niniejszy akt delegowany nie tylko stanowi odpowiedź na strategiczny cel, jakim jest zapewnienie bezpieczeństwa systemu finansowego, lecz przyczynia się również do zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony konsumentów oraz promuje skuteczną konkurencję.

B. KRYTERIA IDENTYFIKOWANIA PAŃSTW TRZECICH WYSOKIEGO RYZYKA

Art. 9 ust. 4 czwartej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy upoważnia Komisję do określenia jurysdykcji państw trzecich mających strategiczne braki w swoich systemach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, które to braki stwarzają znaczące zagrożenia dla systemu finansowego Unii. Na potrzeby oceny państw trzecich wysokiego ryzyka Komisja analizuje strategiczne braki przede wszystkim w oparciu o następujące kryteria:

1. ramy prawne i instytucjonalne danego kraju, z uwzględnieniem czterech kluczowych wymogów:
 - a. kryminalizacji prania pieniędzy i finansowania terroryzmu;
 - b. należytej staranności wobec klienta;
 - c. przechowywania dokumentacji;
 - d. zgłaszania podejrzanych transakcji;
2. uprawnienia właściwych organów danego państwa i procedury przez nie stosowane do celów zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu;
3. skuteczność systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w zakresie zajmowania się ryzykiem, na które narażone jest dane państwo, związanym z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.

Lista kryteriów ujętych w art. 9 ust. 2 nie jest wyczerpująca. Prawodawca uznał jednak, że kryteria te są szczególnie istotne.

Wśród głównych kryteriów należy również bezwzględnie uwzględnić skuteczność środków mających przeciwdziałać praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Celem jest nie tylko

ocena zgodności ram prawnych z wymogami w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, lecz również ocena, czy środki te są skutecznie stosowane.

Podczas odnośnej analizy dane należy porównywać z szeregiem punktów odniesienia, które charakteryzują swobodę działania w międzynarodowym systemie finansowym. Ważne jest zatem, aby te punkty odniesienia były powszechnie uznawane jako spójne i obowiązujące wskaźniki wykorzystywane do oceny krajowych ram przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Komisja opiera się zatem na ustanowionych już punktach odniesienia, jak również na sprawozdaniach dotyczących poszczególnych jurysdykcji sporządzonych i opublikowanych przez wyspecjalizowane organy o zasięgu globalnym, takich jak te wydane przez Grupę Specjalną ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF) oraz przez podobne jej organy regionalne. Dlatego podstawowe i najważniejsze rekomendacje FATF uważa się za uzgodnione na szczeblu międzynarodowym punkty odniesienia na potrzeby identyfikacji państw wysokiego ryzyka⁴. Za istotne punkty odniesienia dla kryteriów, o których mowa w art. 9 ust. 2, uznaje się w szczególności następujące rekomendacje FATF: rekomendacje 3 (kryminalizacja prania pieniędzy), 5 (kryminalizacja finansowania terroryzmu), 10, 16 i 22 (należyta staranność wobec klienta), 11 (przechowywanie dokumentacji), 20 i 23 (zgłaszanie podejrzanych transakcji), rekomendacje 26–35 (uprawnienia właściwych organów krajowych) oraz opracowane przez FATF wyniki bezpośrednie (ang. *immediate outcome*) 3, 4, 6, 7, 8, 9 (skuteczne stosowanie środków mających przeciwdziałać praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu). Aby uzyskać pełen obraz strategicznych braków, warto przyrzeć się również innym punktom odniesienia. Dotyczy to na przykład rekomendacji 24 i 25 oraz wyniku bezpośredniego 5, które stanowią kluczowe punkty odniesienia w kontekście zapewnienia przejrzystości w zakresie informacji o beneficjentach rzeczywistych. Innym ważnym elementem uprawnień właściwych organów jest zdolność do współpracy na szczeblu międzynarodowym; dlatego też szczególnie istotne są rekomendacje 36–40 dotyczące współpracy międzynarodowej oraz wynik bezpośredni 2.

Na podstawie powyższej analizy można zidentyfikować państwa trzecie mające strategiczne braki w swoich systemach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu, które stwarzają znaczące zagrożenia dla globalnego systemu finansowego. Na ostatnim etapie należy sprawdzić, jakie zagrożenia takie systemy stwarzają dla unijnego systemu finansowego. Aby ustalić, czy dane zagrożenie dla międzynarodowego systemu finansowego związane z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu stanowi również zagrożenie dla systemu finansowego UE, Komisja bierze pod uwagę wysoki poziom integracji międzynarodowego systemu finansowego, bliskie powiązania między podmiotami gospodarczymi, dużą liczbę transakcji transgranicznych zawieranych z podmiotami z UE, a także stopień otwarcia rynku.

Zagrożenie terroryzmem i przestępczością zorganizowaną zależy również od rzeczywistych i potencjalnych zamiarów sprawców oraz ich zdolności do wykorzystywania luk w systemie finansowym. Systemy wysokiego ryzyka to systemy, które zawierają regulacje finansowe zwiększające prawdopodobieństwo oferowania usług prania pieniędzy wykorzystywanych przez terrorystów i organizacje przestępcze. W państwach trzecich wysokiego ryzyka luki w systemie i łatwość popełniania nadużyć sprzyjają wzmocnieniu zarówno zamiarów, jak i zdolności sprawców. Niedostateczne uregulowania finansowe takich państw mogą być zamierzone i wprowadzone przez decydentów na podstawie analizy kosztów i korzyści, w zależności od zmiennych gospodarczych i instytucjonalnych takich jak: poziom wzrostu

⁴ Podstawowe i najważniejsze rekomendacje to te, które określono w procedurach działającej pod egidą FATF grupy ds. przeglądu współpracy międzynarodowej (ICRG) z dnia 26 czerwca 2009 r. opracowanych w trakcie trzeciej rundy procesu oceny wzajemnej w celu zdefiniowania państw trzecich wysokiego. Wraz z rozpoczęciem czwartej rundy wspomnianego procesu wprowadzone zostaną nowe procedury.

gospodarczego, rola sektora finansowego, podatność na zmiany wizerunkowe na arenie międzynarodowej, lokalnie postrzeganie zagrożeń związanych z terroryzmem lub przestępczością zorganizowaną, atrakcyjność instytucjonalna oraz międzynarodowy wymiar technicznych i politycznych aspektów stosowania mechanizmów sankcji.

C. PODEJŚCIE DO IDENTYFIKOWANIA PAŃSTW TRZECICH WYSOKIEGO RYZYKA

Jak podkreślono w czwartej dyrektywie w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy, w celu wzmocnienia skuteczności zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu na szczeblu globalnym w stosownych przypadkach należy dostosować odpowiednie akty prawne UE do standardów FATF⁵. Zamiarem unijnego prawodawcy było zatem uwzględnienie w prawie UE procedury sporządzania wykazów podobnej do procedur stosowanych przez FATF.

Zgodnie z motywem 28 i art. 9 ust. 4 czwartej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy Komisja uwzględnia, w stosownych przypadkach, odpowiednie oceny lub sprawozdania sporządzone przez międzynarodowe organizacje i organy normalizacyjne posiadające kompetencje w dziedzinie zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Oznacza to, że Komisja powinna uwzględnić np. publiczne oświadczenia FATF, wzajemne oceny i szczegółowe sprawozdania z oceny wydane przez takie organizacje.

Jednocześnie przeprowadzana przez Komisję ocena stanowi niezależny proces oparty na określonych kryteriach, w ramach którego uwzględnia się oceny sporządzane przez FATF i inne organizacje międzynarodowe. Dlatego też wykaz sporządzany przez Komisję może się różnić od wykazu przygotowanego przez FATF i może np. zawierać państwa trzecie, które nie zostały ujęte w wykazie FATF.

Zasadniczym celem wykazu państw trzecich wysokiego ryzyka nie jest ich piętnowanie, lecz raczej otwarte wskazanie jurysdykcji, z którymi Unia jest zdecydowana prowadzić i zacieśniać dialog w celu wyeliminowania stwierdzonych braków, jeśli wykazują one chęć współpracy. W stosownych przypadkach odnośne starania mogłyby zostać ułatwione dzięki pomocy rozwojowej. Wykaz nie służy do ograniczenia stosunków gospodarczych lub finansowych z państwami ujętymi w wykazie; wręcz przeciwnie – dzięki wprowadzeniu odpowiednich kontroli przyczyni się on do zwiększenia zaufania podmiotów zobowiązanych utrzymujących stosunki biznesowe z tymi państwami. Takie podejście jest spójne z celem, jakim jest zwiększenie wsparcia dla państw trzecich na rzecz przestrzegania wymogów prawnych Rady Bezpieczeństwa ONZ i rekomendacji FATF, jak wskazano w planie działania Komisji w sprawie zwalczania finansowania terroryzmu.

D. INFORMACJE POCHODZĄCE OD ORGANIZACJI MIĘDZYNARODOWYCH I ORGANÓW NORMALIZACYJNYCH

Komisja uczestniczy w pracach FATF, której jest członkiem, i ma za zadanie przyczynić się do wdrożenia opracowanych przez tę organizację standardów. Dlatego też w ramach FATF Komisja głównie monitoruje zgodność przepisów państw trzecich z międzynarodowymi standardami w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

⁵ Komisja jest członkiem-założycielem FATF i uczestniczy w pracach nad wspomnianymi standardami oraz w pracach ICRG.

FATF jest globalnym organem określającym standardy w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu⁶. Promuje skuteczne wdrażanie prawnych, regulacyjnych i operacyjnych środków w zakresie zwalczania prania pieniędzy, finansowania terroryzmu i innych powiązanych zagrożeń dla integralności międzynarodowego systemu finansowego. Wydaje tzw. rekomendacje FATF („Międzynarodowe standardy w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz proliferacji”), które stanowią globalne standardy w tej dziedzinie.

Uzupełnieniem i odzwierciedleniem prac FATF są prace dziewięciu podobnych jej organów regionalnych (FSRB), reprezentujących łącznie ponad 180 krajów.

Jako organ przedstawicielski, który posiada specjalistyczną wiedzę w kwestiach prawnych, finansowych i gospodarczych, FATF podjęła się zadania polegającego na identyfikacji państw i terytoriów, które nie współpracują na rzecz walki z praniem pieniędzy. FATF opracowała zbiór kryteriów służących identyfikacji państw i terytoriów mających strategiczne braki w swoich systemach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, które to braki stwarzają znaczące zagrożenia dla międzynarodowego systemu finansowego. Ocena taka przeprowadzana jest w oparciu o rzetelny „proces wzajemnej oceny” służący weryfikacji zgodności przepisów ze standardami FATF (obejmujący także kontrole na miejscu). FATF ocenia również postępy poczynione przez takie państwa na podstawie specjalnych ocen wzajemnych i kontroli na miejscu w celu pogłębienia wiedzy na temat rzeczywistego stosowania niedawno przyjętych przepisów.

Od 2007 r. grupa ds. przeglądu współpracy międzynarodowej (ICRG) odpowiada za identyfikację „jurysdykcji wysokiego ryzyka” oraz „jurysdykcji niechętnych współpracy”. Po szczycie G20, który odbył się w Pittsburghu w październiku 2009 r., ICRG znacznie rozszerzyła zakres prowadzonego przez siebie przeglądu, kiedy zlecono jej, by do lutego 2010 r. opublikowała wykaz jurysdykcji wysokiego ryzyka. Od 2010 r. ICRG przeprowadza regularne i ciągłe przeglądy poszczególnych jurysdykcji zgodnie z rzetelną procedurą. Po zidentyfikowaniu danej jurysdykcji przez FATF lub FSRB przeprowadza się jej wstępny przegląd, który obejmuje działania informacyjne i możliwość przedstawiania uwag do projektu sprawozdania. Stanowi to podstawę decyzji FATF co do przeprowadzenia pełnego przeglądu. W trakcie pełnego przeglądu jurysdykcje mogą przedyskutować sprawozdanie i opracować plan mający na celu usunięcie stwierdzonych braków. Wszystkie państwa oceniane przez FATF lub FSRB mają zatem możliwość wyrażenia swoich poglądów zgodnie z rzetelną procedurą, a każdy opracowywany plan działania jest przez dane państwo sprawdzany (i – w idealnych warunkach – przez nie zatwierdzany). Zgodnie z nową procedurą przyjętą w październiku 2015 r. przez ICRG każdemu państwu, którego sprawa ma zostać skierowana do ICRG, przysługuje jednoroczny okres obserwacji, aby miało ono czas na usunięcie niedociągnięć, zanim rozpocznie się postępowanie przed ICRG. Dzięki temu państwa zidentyfikowane przez FATF jako państwa „wysokiego ryzyka” odpowiednio wcześniej dowiadują się o stwierdzonych brakach i mają czas na podjęcie działań naprawczych.

Na końcu całego procesu FATF wskazuje jurysdykcje o słabych środkach zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu w swoich dokumentach urzędowych, które są wydawane trzy razy w roku, po posiedzeniach plenarnych:

⁶ Liczba członków tej grupy wzrosła do 37: obecnie obejmuje 35 państw i dwie organizacje regionalne, w tym Komisję, obok których istnieją też liczne podmioty stowarzyszone i obserwatorzy. 15 państw członkowskich należy do FATF, a pozostałe 13 – do „MONEYVAL”, organu regionalnego pełniącego podobną funkcję co FATF, który przeprowadza wzajemne oceny środków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w państwach zrzeszonych w Radzie Europy.

- W odniesieniu do jurysdykcji wysokiego ryzyka FATF wydaje dokument dotyczący globalnej sytuacji w zakresie zgodności ze standardami dotyczącymi przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu pt. „**Improving global AML/CFT Compliance: ongoing process**”. W dokumencie tym wskazane są jurysdykcje wykazujące strategiczne braki, które przedstawiły zobowiązanie polityczne na wysokim szczeblu do usunięcia tych braków przez wdrożenie planu działania opracowanego we współpracy z FATF.
- FATF wydaje również oświadczenie publiczne („**Public Statement**”) przygotowane z myślą o jurysdykcjach wysokiego ryzyka, w którym to dokumencie wskazuje te spośród nich, które nie podjęły odpowiednich działań, aby usunąć braki w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, bądź też nie zobowiązały się do realizacji planu działania, aby takie braki usunąć, i wzywa swoich członków do uwzględnienia związanego z tym ryzyka stwarzanego przez te jurysdykcje. W dokumencie tym wskazane są też jurysdykcje wysokiego ryzyka, które zobowiązały się do realizacji planu działania i w odniesieniu do których FATF wzywa do stosowania wzmocnionych środków należytej staranności proporcjonalnych do ryzyka stwarzanego przez te jurysdykcje. W oświadczeniu publicznym zidentyfikowane są ponadto jurysdykcje wykazujące strategiczne braki w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i zapobieganiu terroryzmowi, które stały się przedmiotem środków zaradczych mających na celu ochronę międzynarodowego systemu finansowego przed ciągłym i znacznym ryzykiem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, którego źródłem są te jurysdykcje. Stosowanie środków zaradczych, do którego wzywa FATF, wynika z faktu, że państwa te wielokrotnie zaniechały usunięcia stwierdzonych uchybień.

FATF monitoruje wdrażanie planów działania znajdujących się w wykazie jurysdykcji: państwo, które zostało wymienione jako państwo wysokiego ryzyka i które nie osiągnęło wystarczających postępów, może zostać wskazane w oświadczeniu publicznym i objęte środkami zaradczymi. Możliwa jest również odwrotna sytuacja: FATF może usunąć z oświadczenia publicznego, i odpowiednio z dokumentu „Improving global AML/CFT Compliance: ongoing process”, jurysdykcję, która poczyniła odpowiednie postępy we wdrażaniu planu działania. W takich przypadkach przed podjęciem jakiegokolwiek decyzji o usunięciu danej jurysdykcji z wykazu FATF dopilnowuje, aby przeprowadzono na miejscu wizytę oceniającą, czy nowo przyjęte zasady są skutecznie stosowane w praktyce. W ramach całego procesu FATF sprawdza zatem zarówno to, czy środki regulacyjne są wystarczające, jak i to, czy zostały skutecznie wprowadzone w życie.

E. WYNIKI ANALIZY KOMISJI

Komisja uwzględniła w stosownych przypadkach, zgodnie z art. 9 ust. 4, najnowsze oświadczenie publiczne FATF, dokumenty FATF („Improving Global AML/CFT Compliance: on-going process”), sprawozdania FATF dotyczące przeglądu współpracy międzynarodowej, jak również sprawozdania z ocen wzajemnych przeprowadzonych przez FATF i FSRB w odniesieniu do ryzyk stwarzanych przez poszczególne państwa trzecie. Przeanalizowała w szczególności wyniki 27. posiedzenia plenarnego FATF oraz wykaz państw wysokiego ryzyka zidentyfikowanych przez tę grupę⁷.

⁷ Zob. oświadczenie publiczne FATF oraz dokument FATF „Improving Global AML/CFT Compliance: on-going process” opublikowany dnia 24 czerwca 2016 r.: <http://www.fatf-gafi.org/publications/high-riskandnon-cooperativejurisdictions/documents/public-statement-june-2016.html>

W wyniku przeprowadzonej oceny Komisja zidentyfikowała państwa trzecie mające strategiczne braki w swoich systemach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, które to braki stwarzają znaczące zagrożenia dla systemu finansowego Unii. Państwa te należy zatem uwzględnić w akcie delegowanym, o którym mowa w art. 9 czwartej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy

Aby uwzględnić poziom zaangażowania państw trzecich wysokiego ryzyka w podejmowane w ramach FATF działania zmierzające do skorygowania stwierdzonych niedociągnięć, państwa te wymieniono w osobnych częściach załącznika do aktu delegowanego, w następującym podziale:

- (1) państwa trzecie wysokiego ryzyka, które przedstawiły pisemne zobowiązanie polityczne na wysokim szczeblu do usunięcia stwierdzonych braków i opracowały wraz z FATF plan działania w celu spełnienia wymogów określonych w dyrektywie (UE) 2015/849. Komisja z zadowoleniem przyjmuje podjęte zobowiązania i wzywa te jurysdykcje do pełnego i sprawnego wdrożenia planów działania w zakładanym terminie. Wdrażanie tych planów działania będzie ściśle monitorowane;
- (2) państwa trzecie wysokiego ryzyka, które przedstawiły zobowiązanie polityczne na wysokim szczeblu do usunięcia stwierdzonych braków i zdecydowały się poprosić o pomoc techniczną we wdrażaniu planu działania FATF w celu spełnienia wymogów określonych w dyrektywie (UE) 2015/849. Dopóki państwa te nie wdrożą odpowiednich środków wymaganych do usunięcia stwierdzonych braków, stanowią one źródło ryzyka w zakresie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, które to ryzyko stwarza znaczące zagrożenia dla systemu finansowego;
- (3) państwa trzecie wysokiego ryzyka, które są źródłem ciągłego i znacznego ryzyka w zakresie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, które wielokrotnie zaniechały usunięcia stwierdzonych uchybień. Komisja jest szczególnie zaniepokojona ciągłym i znacznym ryzykiem w zakresie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, jakie stwarzają te jurysdykcje, i wzywa je do szybkiego działania w celu usunięcia stwierdzonych braków.

Jeśli chodzi o stosowanie wzmocnionych środków należytej staranności, konsekwencje wiążące się z umieszczeniem w poszczególnych częściach załącznika są podobne. Wszystkie państwa wskazane w załączniku do aktu delegowanego należy w takim samym stopniu uznać za „państwa trzecie wysokiego ryzyka” w rozumieniu art. 9 ust. 1 czwartej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy. Dlatego też podmioty zobowiązane będą musiały stosować wzmocnione środki należytej staranności wobec osób fizycznych lub podmiotów prawnych mających siedzibę w tych państwach.

W odpowiednim terminie Komisja dokona przeglądu wspomnianego wykazu. Jak podkreślono w motywie 28 czwartej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy, Komisja będzie dostosowywać swoje oceny do zmian wprowadzonych w źródłach informacji pochodzących od organizacji międzynarodowych i organów normalizacyjnych, takich jak dokumenty wydane przez FATF. Komisja będzie zatem aktualizować sporządzony przez siebie wykaz, aby odzwierciedlał on postępy poczynione przez państwa trzecie wysokiego ryzyka w usuwaniu strategicznych braków. W zależności od osiągniętych przez nie postępów (lub ich braku), potwierdzonych przez FATF lub inne organizacje międzynarodowe, Komisja może przesunąć dane państwo trzecie wysokiego ryzyka z jednej części wykazu do drugiej, bądź też całkowicie je usunąć.

<http://www.fatf-gafi.org/publications/high-riskandnon-cooperativejurisdictions/documents/fatf-compliance-june-2016.html>

Ocena ta przeprowadzania jest bez uszczerbku dla bieżących działań Komisji w zakresie identyfikacji kolejnych jurysdykcji, które stanowią zagrożenie dla światowego systemu finansowego.

F. KONSEKWENCJE PUBLIKACJI UNIJNEGO WYKAZU

W konsekwencji sporządzenia wykazu podmioty zobowiązane we wszystkich państwach członkowskich będą zobligowane, zgodnie z art. 18 czwartej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy, do stosowania wzmocnionych środków należytej staranności wobec klienta w przypadku osób fizycznych lub podmiotów prawnych mających siedzibę w państwach trzecich wysokiego ryzyka.

Ustanowienie takiego wykazu pozwoli zachować odpowiednie warunki konkurencji pomiędzy podmiotami zobowiązanymi, uniemożliwi bowiem sytuację, w której niektóre przedsiębiorstwa, aby przyciągnąć klientów, nie stosują wspomnianych środków w odniesieniu do państw wysokiego ryzyka. Jednocześnie państwa członkowskie nie są zobowiązane do uwzględniania w swoich krajowych systemach szczegółowego wykazu wzmocnionych środków należytej staranności wobec klienta, co powoduje różnice w systemach wdrażania takich środków wobec państw wykazujących braki. Aby zapewnić rzeczywiste równe warunki działania oraz ograniczyć ryzyko wyboru systemu ze względu na mniej restrykcyjne rozwiązania regulacyjne (ang. *forum shopping*), Komisja proponuje, by w takich przypadkach stosować zharmonizowane wzmocnione środki należytej staranności wobec klienta⁸.

Jeśli chodzi o „państwa trzecie wysokiego ryzyka” zidentyfikowane przez Komisję, wszystkie one zostały oficjalnie uznane przez FATF jako państwa mające strategiczne braki w swoich systemach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Większość państw członkowskich przewidziała już w swoich krajowych systemach wymóg, by podmioty zobowiązane wdrożyły w odniesieniu do wskazanych państw szereg wzmocnionych środków należytej staranności wobec klienta. Wspólny unijny wykaz zapewnia jednak jednolite, wiążące skutki na szczeblu UE, dopełnia odnośne ramy prawne UE i wzmacnia jednocześnie międzynarodowe starania na forum FATF. W związku z tym działania Komisji wspierają globalne wysiłki na rzecz ochrony systemu finansowego przed ryzykiem stwarzanym przez te państwa. W przypadku państw, które przedstawiły już zobowiązanie polityczne na wysokim szczeblu do usunięcia stwierdzonych braków i opracowały wraz z FATF plan działania, konieczny jest stały dialog i ciągle zaangażowanie w celu zapewnienia sprawnego wprowadzenia w życie zaproponowanego planu, tak aby państwa te mogły zostać usunięte z wykazu.

2. KONSULTACJE PRZEPROWADZONE PRZED PRZYJĘCIEM AKTU

Ze względu na fakt, że wykaz państw trzecich wysokiego ryzyka odpowiada wykazowi uzgodnionemu na szczeblu międzynarodowym, Komisja nie przeprowadzała konsultacji publicznych.

⁸ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady [...] zmieniającej dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz dyrektywę 2009/101/WE w sprawie koordynacji gwarancji wymaganych od spółek.

Dnia 3 czerwca 2016 r. skonsultowano się z grupą ekspertów ds. prania pieniędzy i finansowania terroryzmu (EGMLTF) w sprawie podejścia, jakie powinna przyjąć Komisja, wstępnych wyników oceny oraz kluczowych elementów, które należy uwzględnić w akcie delegowanym. EGMLTF jednogłośnie poparła propozycje Komisji, które znalazły odzwierciedlenie w niniejszym akcie delegowanym. Wyraziła również opinię, że akt delegowany powinien być ściśle powiązany z wynikami oceny FATF dotyczącej państw trzecich wysokiego ryzyka, w tym poziomu zaangażowania.

Dnia 24 czerwca 2016 r. w drodze procedury pisemnej skonsultowano z EGMLTF projekt aktu delegowanego.

3. ASPEKTY PRAWNE AKTU DELEGOWANEGO

Niniejszy akt delegowany ustanawia wykaz państw trzecich wysokiego ryzyka.

Skutki prawne publikacji tego wykazu zostały określone w akcie podstawowym, którym jest dyrektywa (UE) 2015/849, w szczególności art. 18. Podmioty zobowiązane muszą stosować wzmocnione środki należytej staranności wobec klienta w odniesieniu do osób fizycznych lub prawnych mających siedzibę w takich państwach trzecich.

ROZPORZĄDZENIE DELEGOWANE KOMISJI (UE) .../...

z dnia 14.7.2016 r.

uzupełniająca dyrektywę (UE) 2015/849 przez wskazanie państw trzecich wysokiego ryzyka mających strategiczne braki

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniającą rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylającą dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE⁹, w szczególności jej art. 9 ust. 2,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Unia musi zapewnić skuteczne mechanizmy ochrony całego rynku wewnętrznego w celu zwiększenia pewności prawa dla podmiotów gospodarczych oraz ogółu zainteresowanych podmiotów w odniesieniu do stosunków, jakie nawiązują one z jurysdykcjami państw trzecich. Integralność rynków finansowych oraz właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego jako całości są poważnie zagrożone ze strony jurysdykcji, których systemy przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu wykazują strategiczne braki. Takie jurysdykcje o niewydajnych ramach prawnych i instytucjonalnych oraz niskich standardach w zakresie kontroli przepływu pieniędzy stanowią znaczące zagrożenie dla systemu finansowego Unii.
- (2) Wszystkie unijne podmioty zobowiązane na podstawie dyrektywy (UE) 2015/849 powinny stosować wzmocnione środki należytej staranności w odniesieniu do osób fizycznych lub podmiotów prawnych mających siedzibę w państwach trzecich wysokiego ryzyka, zapewniając tym samym równoważne wymogi wobec uczestników rynku w całej Unii.
- (3) Art. 9 dyrektywy (UE) 2015/849 ustanawia kryteria, w oparciu o które Komisja powinna przeprowadzać swoją ocenę, oraz upoważnia Komisję do zidentyfikowania państw trzecich wysokiego ryzyka oparciu o wspomniane kryteria.
- (4) Identyfikacja państw trzecich wysokiego ryzyka musi być oparta na jasnej i obiektywnej ocenie skupiającej się na zagadnieniu, czy dana jurysdykcja spełnia kryteria określone w dyrektywie (UE) 2015/84 pod kątem swoich ram prawnych i instytucjonalnych w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, uprawnień właściwych organów i procedur przez nie stosowanych do celów zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, jak również skuteczności systemu zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu w

⁹ Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 73.

zakresie zwalczania ryzyka związanego z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, na które narażone jest dane państwo.

- (5) Wszystkie ustalenia, na których opiera się decyzja Komisji o ujęciu danej jurysdykcji w wykazie państw trzecich wysokiego ryzyka, należy udokumentować za pomocą solidnych, wiarygodnych i aktualnych informacji.
- (6) Ważne jest, by Komisja w pełni uznała odnośne prace podjęte na szczeblu międzynarodowym w celu zidentyfikowania państw trzecich wysokiego ryzyka, w szczególności prace Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy („FATF”). W celu zapewnienia integralności globalnego systemu finansowego jest niezmiernie ważne, aby wykaz państw trzecich ustanowiony na szczeblu Unii był ściśle powiązany, w stosownych przypadkach, z wykazami uzgodnionymi na szczeblu międzynarodowym. Przez promowanie globalnego podejścia na poziomie międzynarodowym Unia przyczynia się do zwiększenia integralności finansowej na całym świecie oraz lepszej ochrony międzynarodowego systemu finansowego przed państwami wysokiego ryzyka. Takie globalne podejście ma służyć osiągnięciu równych warunków działania dla podmiotów zobowiązanych i uniknięciu wszelkich skutków mogących zakłócić międzynarodowy system finansowy.
- (7) Zgodnie z kryteriami określonymi w dyrektywie (UE) 2015/849 Komisja uwzględniła wszystkie dostępne specjalistyczne analizy czynników przyczyniających się do tego, że dane państwo lub jurysdykcja są szczególnie podatne na zjawisko prania pieniędzy, finansowania terroryzmu lub innej nielegalnej działalności finansowej. W szczególności Komisja uwzględniła w stosownych przypadkach, zgodnie z art. 9 ust. 4 dyrektywy (UE) 2015/849, najnowsze oświadczenie publiczne FATF, dokumenty FATF („Improving Global AML/CFT Compliance: on-going process”), sprawozdania FATF dotyczące przeglądu współpracy międzynarodowej, jak również sprawozdania z ocen wzajemnych przeprowadzonych przez FATF i podobne jej organy regionalne w odniesieniu do ryzyk stwarzanych przez poszczególne państwa trzecie.
- (8) Z uwagi na wysoki poziom integracji międzynarodowego systemu finansowego, bliskie powiązania między podmiotami gospodarczymi, dużą liczbę transakcji transgranicznych zawieranych z podmiotami z UE, a także stopień otwarcia rynku przyjmuje się, że każde zagrożenie dla międzynarodowego systemu finansowego związane z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu stanowi również zagrożenie dla systemu finansowego UE.
- (9) Zgodnie z najnowszymi właściwymi informacjami Komisja doszła w swojej analizie do wniosku, że za jurysdykcje państw trzecich mające strategiczne braki w swoich systemach przeciwdziałania praniu pieniędzy i zwalczaniu terroryzmu, które to braki stwarzają znaczące zagrożenia dla systemu finansowego Unii, należy uznać Afganistan, Bośnię i Hercegowinę, Gujanę, Irak, Laotańską Republikę Ludowo-Demokratyczną, Syrię, Ugandę, Vanuatu i Jemen Wymienione państwa przedstawiły pisemne zobowiązanie polityczne na wysokim szczeblu do usunięcia stwierdzonych braków i opracowały wraz z FATF plan działania, który pozwoli im spełnić wymogi określone w dyrektywie (UE) 2015/849.
- (10) Zgodnie z najnowszymi właściwymi informacjami Komisja doszła w swojej analizie również do wniosku, że za jurysdykcję państwa trzeciego mającą strategiczne braki w swoich systemach przeciwdziałania praniu pieniędzy i zwalczaniu terroryzmu, które to braki stwarzają znaczące zagrożenia dla systemu finansowego Unii, należy uznać Iran. Państwo to, wskazane w oświadczeniu publicznym FATF, przedstawiło zobowiązanie polityczne na wysokim szczeblu do usunięcia stwierdzonych braków i zdecydowało

się poprosić o pomoc techniczną we wdrażaniu planu działania FATF, który pozwoli mu spełnić wymogi określone w dyrektywie (UE) 2015/849.

- (11) Zgodnie z najnowszymi właściwymi informacjami Komisja doszła w swojej analizie również do wniosku, że za jurysdykcję państwa trzeciego mającą strategiczne braki w swoim systemie przeciwdziałania praniu pieniędzy i zwalczaniu terroryzmu, które to braki stwarzają znaczące zagrożenia dla systemu finansowego Unii, należy uznać Koreańską Republikę Ludowo-Demokratyczną (KRLD). Państwo to, wskazane w oświadczeniu publicznym FATF, jest źródłem ciągłego i znacznego ryzyka w zakresie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu i wielokrotnie zaniechało usunięcia stwierdzonych uchybień.
- (12) Konieczne jest, aby Komisja zaprosiła wszystkie jurysdykcje państw trzecich zidentyfikowanych jako państwa wysokiego ryzyka do pełnej współpracy z nią samą oraz z organami międzynarodowymi w celu uzgodnienia i skutecznego wdrożenia środków korygujących strategiczne braki w ich krajowych systemach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.
- (13) Na potrzeby aktualizacji wykazu państw trzecich wysokiego ryzyka mających strategiczne braki niezbędne jest, aby Komisja stale monitorowała zmiany w ocenie obowiązujących ram prawnych i instytucjonalnych państw trzecich, ocenie uprawnień ich właściwych organów i procedur przez nie stosowanych, jak również ocenie skuteczności ich systemów przeciwdziałania praniu pieniędzy i zwalczaniu terroryzmu,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Wykaz jurysdykcji państw trzecich mających strategiczne braki w swoich systemach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, które to braki stwarzają znaczące zagrożenia dla systemu finansowego Unii, („państwa trzecie wysokiego ryzyka”) znajduje się w załączniku.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli, dnia 14.7.2016 r.

W imieniu Komisji
Przewodniczący
Jean-Claude JUNCKER